

KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI O'QUVCHILARNING O'QISHGA BO'LGAN MUNOSABATINI KLASTERLI YONDASHUV ASOSIDA RIVOJLANTIRISH TEXNALOGIYASI

Umarova Gulhayo Mirodiljon qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Toshkent iqtisodiyot va pedagogika instituti o'qituvchisi

ANNOTATSIYA

Hozirgi vaqtda ta'lim tizimida mavjud bo'lgan resurslardan samarali foydalanish, tashqi va ichki omillarga muvaffaqiyatli qarshilik ko'rsatishga imkon beradigan, maktablarni rivojlantirishning innovatsion yondashuvlaridan biri klasterli yondashuvdir. Hozirgi vaqtda ta'lim tizimida mavjud bo'lgan resurslardan samarali foydalanish, tashqi va ichki omillarga muvaffaqiyatli qarshilik ko'rsatishga imkon beradigan, maktablarni rivojlantirishning innovatsion yondashuvlaridan biri klasterli yondashuvdir. Mazkur maqolada kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini klasterli yondashuv asosida rivojlantirish texnologiyasi haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Ta'lim klasteri, o'qish, ta'lim, kichik maktab yoshi, sharoit, bilim, bolalar, rivojlantirish texnologiyasi, natijalar.

Birinchi marta ta'lim klasteri atamasi Maykl Evgeniy Porter tomonidan ilmiy qo'llanishga kiritildi. U ilmiy ishlarida klasterga shunday ta'rif beradi: "klaster - bu bir -biriga bog'langan kompaniyalar, ixtisoslashgan yetkazib beruvchilar, xizmat ko'rsatuvchi provayderlar, tegishli sohalardagi firmalar, shuningdek, ma'lum sohalardagi faoliyati bilan bog'liq bo'lgan, raqobatlashadigan, lekin shu bilan birga birgalikdagi ishlarni olib boradigan tashkilotlardir. Ta'lim klasteri - bu maktab infratuzilmasini tashkil etish usullaridan biri, klublar - bu infratuzilmaning elementlari. Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga munosabatini yaxshilashda bir qator metodlar bilan bilan birga klasterni shakllantirish jarayoni sheriklar o'rtasida ehtiyojlar, texnologiyalar haqida ma'lumot almashishga asoslangan. Klasterli yondashuvda klasterning barcha a'zolari uchun turli aloqa vositalari yordamida erkin ma'lumot almashish va yangiliklarni tez tarqatish imkoniyati mavjud. Klasterli yondashuv metodining rivojlanishini belgilovchi muhim omillaridan biri uning tadqiqot tashkilotlari bilan aloqaga asoslanligidir.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan klaster munosabatlarining asosiy belgilari:

- izchillik;
- yaxlitlik;
- bolalarga qiziqarlilik.

Bolalar uchun sinergistik yondashuvni tizimli yondashuvning bir qismi sifatida ham qarash mumkin, bu yondashuvni o'z-o'zini rivojlantirish, o'zini anglash va o'zini o'zi tashkil etish g'oyalari ustun bo'lgan ilmiy tadqiqotning mustaqil sohasi deb ham hisoblash mumkin. Bolalarga o'zaro ta'sir yo'nalishi - bu ma'lum bir loyiha doirasida va ma'lum bir davr mobaynida klasterning alohida elementlari o'rtasida o'zaro manfaatli munosabatlarni o'rnatish yo'lidir. E.N.Semikinining so'zlariga ko'ra, klaster ta'rifida bir nechta asosiy xususiyatlarni ajratish mumkin:

- klasterda bolalarga qiziqarli bo'lishi uchun har doim bir nechta element mavjud;
- bu elementlarning barchasi bir hil bo'lishi kerak;
 - bu elementlar birgalikda ishlaydi;
 - ishni ular bitta elementdan ko'ra samaraliroq bajaradilar;
 - natija nafaqat miqdoriy, balki sifat jihatidan ham farq qiladi;
 - bu o'quvchilar bilan samaradorlikni baholash mumkin bo'lgan ma'lum mezon mavjud.

Ta'lim klasterini yaratish uchun zarur resurslarni ajratish kerak. Inson resurslari: turli tashkilotlar bilan samarali hamkorlik qilishdan manfaatdor bo'lgan ta'lim muassasalari rahbarlari; maktab klublari yoki kattalar va bolalarning boshqa uyushmalarining ishini tashkil etishga tayyor bo'lgan ijodiy o'qituvchilar. Axborot manbalari:

- ta'lim klasterining barcha a'zolari va barcha a'zolari to'g'risidagi ma'lumotlar banki;
- ta'lim klasteriga kiritilgan barcha sub'ektlar va tashkilotlarning axborot oqimlarini shaharning umumiy axborot muhitiga kiritish.

Tashkiliy shartlar:

- innovatsion pedagogik faoliyatning markazida to'plangan tashkilot vakillarini o'z ichiga olgan tarmoq tuzilmasini aniqlash, yaratish;
- klublar faoliyatini tartibga soluvchi me'yoriy hujjatlarni ishlab chiqish va ta'lim klasteri tarkibidagi barcha elementlarning o'zaro aloqasi;
- ta'lim klasterini rivojlantirishning mumkin bo'lgan yo'nalishlari bo'yicha muntazam marketing tadqiqotlari.

Umumta'lim muassasalarida kichik maktab yoshidagi o'quvchilar o'qishga munosabatini rivojlantirishda ta'lim klasterining afzalliklari sifatida quyidagilarni keltirishimiz mumkin:

- Ta'lim muassasasi uchun yanada tartibli tizimga (klasterga) birlashish shuningdek, boshqa tashkilotlarni ham jalb etish.
- Klasterlarni shakllantirish jarayoni axborot almashishga asoslangan. Sheriklar o'rtasidagi ehtiyojlar, resurslar va texnologiyalar barcha ishtirokchilar uchun turli kanallar orqali erkin ma'lumot almashish va yangiliklarni tez tarqatish imkoniyati mavjuddir.
- Klasterning rivojlanishini belgilovchi muhim omillar - uning diversifikatsiyasi va innovatsionligi hamda, klasterning tadqiqot tashkilotlari bilan aloqalaridir.
- Turli sohalardagi sheriklar uyushmalarining (klaster ichida) ichki resurslardan samarali foydalanish qobiliyati asosiy ahamiyatga ega.

- Klaster ta'lim tizimiga sarmoya jalb etishda ijobiy rol o'ynaydi va boshqa muhim jihatlarini sanab o'tish ham mumkin bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Abdullaevich, K. Y. (2020). Development of geometric creativity of secondary school students by computer. International Journal of Scientific and Technology Research, 9(2), 4572-4576.
2. Boymurodov, A. K. (2020). PROSPECTS FOR THE INTRODUCTION OF INNOVATIVE CLUSTER METHODS IN TEACHING COMPUTER SCIENCE IN THE GENERAL SECONDARY EDUCATION SYSTEM OF TASHKENT REGION. Theoretical & Applied Science, (7), 308-311.
3. Ziyonet.uz